

УДК 658.15:005.334

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-12-23>**Губанов О. О.**доктор юридичних наук, професор,
перший заступник директора,
Приватний вищий навчальний заклад
«Фінансово-правовий коледж»ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5427-1821>**Hubanov Oleh**

Private Higher Educational Institution "Financial-Legal College"

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ

FINANCIAL SUSTAINABILITY OF A COMMERCIAL ENTERPRISE UNDER MARTIAL LAW: CHALLENGES AND MANAGEMENT DIRECTIONS

***Анотація.** У статті досліджено теоретико-методичні засади та прикладні аспекти підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю комерційних підприємств України в умовах системної економічної кризи, зумовленої повномасштабним вторгненням. Розкрито економічний зміст поняття «фінансова стійкість підприємства», систематизовано її структурні компоненти та ідентифіковано сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, що детермінують ефективність управлінських рішень у цій сфері. На основі аналізу показників ліквідності та фінансової стійкості ПрАТ «МХП» здійснено оцінку поточного стану підприємства та обґрунтовано комплекс практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, підвищення рівня платоспроможності та зміцнення фінансової безпеки в умовах невизначеності.*

***Ключові слова:** фінансовий менеджмент, фінансова стійкість, антикризове управління, ліквідність, власний капітал, платоспроможність.*

***Abstract.** The article examines the theoretical and methodological foundations and applied aspects of improving the efficiency of financial sustainability management of Ukrainian commercial enterprises in the context of the systemic economic crisis caused by the full-scale invasion. The economic content of the concept "financial sustainability of an enterprise" is revealed, its structural components are systematized, and a set of internal and external factors determining the effectiveness of managerial decisions in this area is identified. Based on the analysis of liquidity and financial sustainability indicators of PrJSC "MHP," an assessment of the current state of the enterprise is carried out, and a set of practical recommendations aimed at optimizing the capital structure, increasing the level of solvency, and strengthening financial security under conditions of uncertainty is substantiated.*

***Keywords:** financial management, financial sustainability, crisis management, liquidity, equity capital, solvency.*

Постановка проблеми. Комерційне підприємство як відкрита соціально-економічна система функціонує в умовах нестабільного та динамічного зовнішнього середовища. Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України, розпочате 24 лютого 2022 року, докорінно змінило траєкторію розвитку вітчизняного бізнесу, створивши безпрецедентний рівень невизначеності та унеможлививши достовірне прогнозування економічних процесів. Воєнні дії стали екзистенційним викликом для українських підприємств, спричинивши комплекс форс-мажорних обставин, серед яких: суттєве скорочення або повне припинення операційної діяльності, фізична втрата активів, руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, а також безпосередня загроза життю та здоров'ю працівників.

За таких умов пріоритети діяльності комерційних підприємств зазнають кардинальної трансформації: на зміну традиційним цілям максимізації прибутку, зростання акціонерної вартості чи розширення ринкової частки приходять імператив виживання, тобто уникнення банкрутства та збереження економічного потенціалу. Реалізація цього завдання потребує суттєвого підвищення ефективності фінансового менедж-

менту, оскільки різке зростання несистемних ризиків зумовлює необхідність оптимізації фінансової архітектури підприємства та, відповідно, модернізації існуючих або впровадження принципово нових підходів до управління фінансами, які кардинально відрізняються від тих, що застосовувалися в умовах передбачуваної господарської діяльності.

Управління фінансовою стійкістю виступає одним із ключових інструментів фінансового менеджменту комерційних підприємств, особливо в кризових умовах. Забезпечення належного рівня фінансової стійкості в період воєнного стану є критичною передумовою виживання суб'єкта господарювання. Фінансово стійке підприємство зберігає здатність продовжувати економічну діяльність попри форс-мажорні обставини, створює умови для збереження матеріальних та людських ресурсів і, в окремих випадках, навіть реалізує окремі цілі розвитку. Ефективне антикризове управління на мікрорівні, у свою чергу, є важливою складовою загальної спроможності держави протистояти зовнішній агресії та забезпечувати післявоєнне відновлення, оскільки потужний приватний сектор виступає фундаментальним драйвером економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління фінансовою стійкістю комерційних підприємств є однією з найбільш розроблених у сучасній економічній науці, що підтверджується значною кількістю фундаментальних та прикладних досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Теоретико-методологічні засади фінансового аналізу, інструментарій оцінки фінансового стану та практичні рекомендації щодо забезпечення фінансової стійкості висвітлені у працях таких науковців, як Є. Ф. Брігхем [1, 9], Б. О. Антонюк [2], О. М. Гончарова [2], М. М. Гузь [5], М. С. Ергардт [9], О. Ю. Ємельянов [3], С. М. Жукевич [4, 6], Н. Ю. Захарова [8], О. Б. Короленко [5], Ю. О. Костенко [5], М. Р. Лучко [6], А. І. Фаріон [6], О. О. Яцук [8] та інших. Емпіричну базу дослідження також склали аналітичні матеріали, брошури, проспекти та фінансова звітність підприємств, що відображають практичні аспекти формування підходів до антикризового управління, які застосовуються українськими та іноземними компаніями.

Мета статті полягає в дослідженні теоретико-методичних підходів та прикладних методів оцінки фінансової стійкості сучасних українських комерційних підприємств в умовах воєнного стану на прикладі ПрАТ «Миронівський хлібопродукт» (далі – ПрАТ «МХП») на основі даних його фінансової звітності, а також у розробці практичних рекомендацій щодо оптимізації рівня фінансової стійкості та підвищення ефективності системи фінансового менеджменту досліджуваного підприємства в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Сучасна економічна наука пропонує широкий спектр підходів до трактування поняття фінансової стійкості підприємства та методів її оцінювання [1-6]. Багатовекторність існуючих дефініцій обумовлена різноманітністю цілей дослідження та акцентуванням уваги на окремих аспектах цієї складної категорії. Узагальнюючи напрацювання вітчизняних та зарубіжних науковців, для цілей даного дослідження пропонується наступний підхід до визначення фінансової стійкості, що розглядає це поняття у двох взаємопов'язаних вимірах.

У «широкому розумінні» фінансова стійкість підприємства являє собою його здатність забезпечувати безперервність операційної діяльності, зберігати та нарощувати власний капітал у довгостроковій перспективі на основі збалансованого використання внутрішніх і зовнішніх фінансових ресурсів, а також ефективного управління грошовими потоками. У «вужькому розумінні» фінансова стійкість характеризує такий стан фінансових рахунків підприємства, який гарантує його спроможність у конкретний момент часу виконувати поточні зобов'язання перед кредиторами та поставальниками за рахунок наявних власних фінансових ресурсів.

Таким чином, фінансова стійкість виступає фундаментальним компонентом загальної економічної стійкості підприємства, відображаючи його здатність протистояти операційним ризикам та запобігати виникненню фінансової нестабільності. Водночас забезпечення фінансової стійкості є не лише ключовим інструментом антикризового менеджменту, а й важливою передумовою стратегічного розвитку підприємства [8]. Досягнення стану фінансової рівноваги ство-

рює підґрунтя для оперативного реагування на зміни зовнішнього середовища, залучення інвестиційних ресурсів, отримання кредитів на сприятливих умовах та формування пулу надійних контрагентів [6].

В умовах стабільного функціонування економіки аналіз фінансової стійкості комерційного підприємства передбачає комплексне застосування наступних методичних прийомів [2; 4]:

- структурно-динамічний аналіз майнового стану підприємства;
- аналіз джерел формування активів та структури пасивів;
- дослідження динаміки змін активів і пасивів у ретроспективі;
- аналіз галузевих особливостей та кон'юнктури ринків присутності;
- розрахунок та інтерпретація коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості.

Представлений методичний інструментарій є універсальним і зберігає свою актуальність в умовах глибокої економічної кризи та тотальної невизначеності. Однак запровадження правового режиму воєнного стану вносить суттєві корективи в інтерпретацію результатів аналізу. Пріоритетними завданнями фінансового менеджменту в цих умовах стають: забезпечення фізичної безпеки працівників та клієнтів; досягнення абсолютної короткострокової ліквідності; формування безумовної платоспроможності за критичними статтями видатків, насамперед щодо виплат персоналу для збереження людського капіталу [5].

У сучасній науковій літературі прийнято класифікувати чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства, за трьома ієрархічними рівнями:

Перший рівень (базові чинники) – визначають фундаментальні умови функціонування підприємства:

- зовнішні: фаза економічного розвитку та поточний політичний клімат держави;
- внутрішні: стадія життєвого циклу підприємства.

Другий рівень (похідні чинники) – формуються під впливом базових чинників та конкретизують середовище функціонування:

- зовнішні: монетарна та фіскальна політика держави, демографічна структура населення, середній рівень доходів;
- внутрішні: обрана бізнес-модель, організаційна структура, стратегія управління капіталом, стратегія управління грошовими потоками, структура джерел фінансування.

Третій рівень (уточнюючі чинники) – дозволяють деталізувати механізм та напрям впливу на фінансовий стан підприємства:

- зовнішні: рівень інфляції, стан конкурентного середовища, інтенсивність науково-технічного прогресу;
- внутрішні: склад та структура активів, стратегія ризик-менеджменту, політика формування резервів, політика розподілу прибутку.

Використаємо наведену методологію для оцінки фінансової стійкості ПрАТ «МХП» – одного з провідних агрохолдингів України, що є підприємством суспільного інтересу. Основним видом діяльності компанії виступає оптова торгівля м'ясом та м'ясними продуктами. До інших видів діяльності належать: вирощування сільськогосподарських культур, оптова

торгівля живими тваринами, а також оптова та роздрібна торгівля продуктами харчування.

До спектру діяльності підприємства також належать: вирощування зернових культур, гуртова торгівля живими тваринами, а також гуртова та роздрібна реалізація продуктів харчування. Важливо відзначити, що з 2008 року акції компанії котируються на Лондонській фондовій біржі, що підкреслює її міжнародний статус та високі стандарти корпоративного управління.

Специфіка функціонування підприємства зумовлює наступні характерні особливості [3]:

- висока оборотність складських запасів;
- активне застосування товарного кредиту у взаємовідносинах з покупцями;
- сезонна залежність грошових потоків;
- необхідність підтримання належного рівня ресурсного забезпечення для безперервності повного виробничого циклу аграрної та тваринницької продукції.

Повномасштабне вторгнення російської федерації спричинило безпрецедентні труднощі для українського агропромислового комплексу, серед яких:

- неможливість проведення сільськогосподарських робіт у зоні бойових дій та на прилеглих територіях;
- блокування морських портів, що унеможливило традиційні експортні маршрути;
- руйнування виробничої інфраструктури, включаючи об'єкти переробки та зберігання продукції;
- суттєве погіршення матеріально-технічного забезпечення підприємств галузі.

Дослідження фінансових показників підприємства за аналізований період (рис. 1) дозволяє виявити наступні тенденції.

У 2022 році компанія отримала чистий збиток у розмірі 231 млн дол. США, що безпосередньо пов'язано з ескалацією війни російської федерації проти України, переходом її у фазу повномасштабного вторгнення та спричиненою нею економічною кризою.

2023 рік характеризувався суттєвим покращенням ситуації: підприємство стало прибутковим. Компанія продемонструвала здатність до ефективної адаптації

логістичних ланцюгів, зокрема шляхом переорієнтації на сухопутні маршрути та використання альтернативних транспортних коридорів, відкритих у межах європейської ініціативи «шляхи солідарності». Це сприяло відновленню та подальшому нарощенню експортних поставок.

Спостерігалось суттєве зменшення збитків від курсових різниць – з 365 млн дол. США у 2022 році до 40 млн дол. США у 2023-му. Така динаміка пояснюється, з одного боку, стабілізацією валютного курсу внаслідок політики Національного банку України, а з іншого – поступовою адаптацією бізнес-моделі компанії до функціонування в умовах підвищеної макроекономічної невизначеності, що дозволило знизити волатильність відповідних фінансових показників.

Позитивна цінова кон'юнктура на міжнародних ринках, зокрема зростання світових цін на продукцію агропромислового комплексу, відіграла роль компенсаторного механізму щодо збільшення операційних витрат, пов'язаних із логістикою та веденням діяльності в умовах воєнного стану.

Варто підкреслити, що найбільшу частку прибутку підприємство традиційно отримує від виробництва та реалізації готової продукції з м'яса птиці та м'ясних виробів. Другу позицію за значимістю посідає виробництво та продаж оливкової олії, третю – торгівля зерновими культурами [7].

Незважаючи на війну та пов'язані з нею виклики, операційна діяльність ПрАТ «МХП» демонструє стійке зростання. Збитки 2022 року та стримане зростання прибутку у 2024 році пояснюються не операційними проблемами, а в основному негрошовими факторами – переоцінкою валютних боргів через девальвацію гривні.

Оцінка ключових фінансових показників діяльності підприємства за період 2022-2024 рр., здійснена із застосуванням інструментарію коефіцієнтного аналізу, представлена в табл. 1.

За аналізований період загальна вартість активів групи зросла на 16%, досягнувши 4 426 млн дол. США

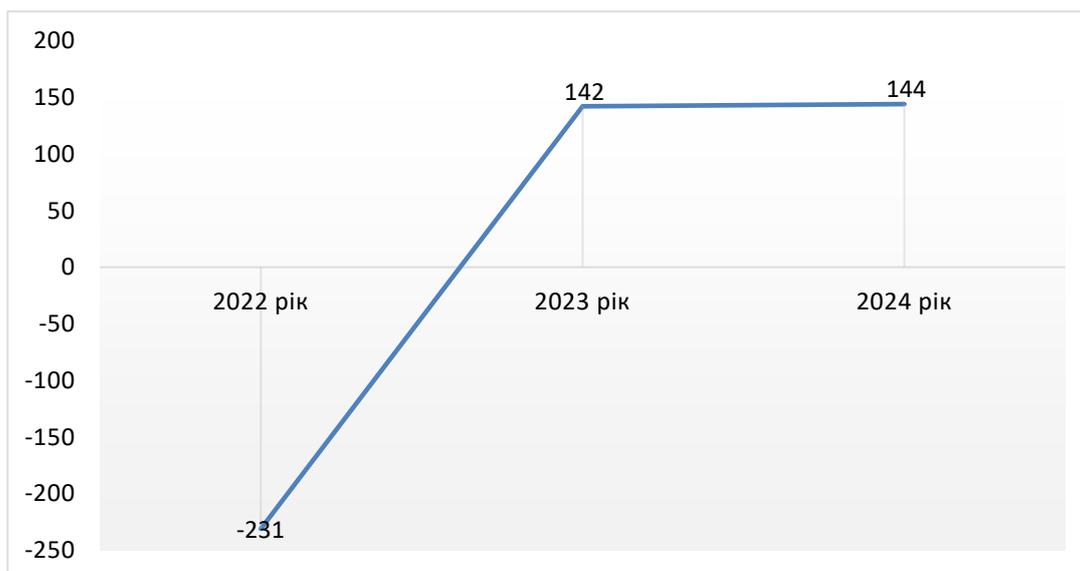

Рисунок 1 – Динаміка чистого фінансового результату ПрАТ «МХП» за період 2022–2024 рр. (млн дол. США)

Джерело: складено автором на основі [7]

**Таблиця 1 – Значення основних статей фінансової звітності
ПрАТ «МХП» за період 2022-2024 рр. (млн дол. США)**

Стаття фінансової звітності	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Грошові кошти та їх еквіваленти	300	436	355
Оборотні активи	1 556	1 588	1 665
Запаси	414	333	381
Необоротні активи	2 253	2 298	2 761
Поточні зобов'язання	533	850	665
Довгострокові зобов'язання	1 830	1 469	1 795
Власний капітал	1 446	1 567	1 966

Джерело: складено автором на основі [7]

у 2024 році. Це зростання було забезпечене, перш за все, суттєвим збільшенням необоротних активів, які зросли на 23% (з 2 253 млн дол. США у 2022 до 2 761 млн дол. США у 2024). Це свідчить про значну інвестиційну активність компанії, зокрема, у розширення виробничих потужностей в Європі та оновлення основних засобів в Україні. Варто зазначити, що в структурі необоротних активів ПрАТ «МХП» застосовує модель переоцінки основних засобів, що може впливати на їх балансову вартість.

Оборотні активи демонструють помірне зростання на 7% за три роки. При цьому запаси, після різкого зростання у 2022 році через логістичні проблеми, у 2023 році нормалізувалися, а у 2024 році дещо зросли до 381 млн дол. США, що свідчить про стабілізацію виробничих циклів.

Рівень грошових коштів та їх еквівалентів залишається стабільно високим, коливаючись в межах 300-436 млн дол. США. Зростання цього показника у 2023 році та його незначне зниження у 2024 році пов'язане з погашенням єврооблігацій. Станом на кінець 2024 року 65% цих коштів знаходилися за межами України, що є важливим фактором управління валютними ризиками та обмеженнями НБУ.

Власний капітал компанії демонструє найбільш динамічне зростання – на 36% за три роки, досягнувши 1 966 млн дол. США у 2024 році. Це зростання відбулося завдяки прибутковій діяльності у 2023-2024 роках, а також дооцінці основних засобів, що відображено у збільшенні резерву переоцінки.

Поточні зобов'язання зросли на чверть, головним чином через рекласифікацію довгострокових єврооблігацій у короткострокові напередодні їх погашення у 2024 році. Після успішного погашення облігацій на 500 млн дол. США у травні 2024 року, рівень поточних зобов'язань знизився порівняно з 2023 роком (з 850 до 665 млн дол. США). Довгострокові зобов'язання залишаються на відносно стабільному рівні (близько 1,8 млрд дол. США), що свідчить про збалансовану політику управління боргом.

Зростання власного капіталу випереджає зростання зобов'язань, що призвело до покращення фінансової стійкості. Співвідношення зобов'язань до власного капіталу покращилося з 1,63 у 2022 році до 1,25 у 2024 році, що вказує на зниження залежності від позикового капіталу. Загальне зростання активів (на 16%) та власного капіталу (на 36%) свідчить про збільшення балансової вартості компанії для акціонерів [7].

Потягом досліджуваного періоду, простежується різноспрямована динаміка коротко- та довгострокових зобов'язань, що зумовлено активним управлінням бор-

говим портфелем в умовах воєнного стану та макро-економічної невизначеності.

Так, різке зростання поточних зобов'язань у 2023 році (з 533 до 850 млн дол. США) пояснюється наближенням терміну погашення єврооблігацій. Частина довгострокових облігацій була перекласифікована до короткострокових, оскільки термін їх погашення (травень 2024 року) став меншим за один рік. Успішне погашення та викуп облігацій у 2024 році дозволило знизити цей показник до 665 млн дол. США, що, однак, все ще перевищує рівень 2022 року.

Динаміка довгострокових зобов'язань має дзеркальний характер. Їх зменшення у 2023 році (з 1 830 до 1 469 млн дол. США) є прямим наслідком вищезгаданої рекласифікації частини боргу до короткострокового. У 2024 році, після повного погашення старих облігацій, компанія залучила нові довгострокові кредити від міжнародних фінансових інституцій (IFC, EBRD, DFC), що дозволило відновити рівень довгострокових зобов'язань майже до показників 2022 року – 1 795 млн дол. США. Це свідчить про рефінансування короткострокового боргу в довгостроковий та збереження доступу до зовнішнього фінансування, незважаючи на війну.

Загальна сума зобов'язань (поточні + довгострокові) залишається відносно стабільною: 2 363 млн дол. США у 2022 році, 2 319 млн дол. США у 2023 році та 2 460 млн дол. США у 2024 році (рис. 2). Однак її структура зазнала значних змін. Компанія демонструє активну політику управління ліквідністю та боргом: у 2023 році відбулася підготовка до погашення (переведення боргу в короткостроковий), а у 2024 році – успішне погашення та заміщення його новими довгостроковими кредитами. Така стратегія дозволяє знизити ризики ліквідності та подовжити терміни погашення заборгованості в умовах невизначеності [7].

На основі методології розрахунку коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості (табл. 2) проведено аналіз відповідних показників ПрАТ «МХП», результати якого представлено в рис. 3 та 4.

Підприємство вважається ліквідним, якщо сума його поточних активів перевищує обсяг поточних зобов'язань, оскільки саме за рахунок оборотних активів (найменш ліквідною частиною яких є виробничі запаси) здійснюється погашення короткострокових боргів [1].

Проведений аналіз свідчить, що значення коефіцієнтів загальної та швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду є задовільними та перевищують верхню межу нормативних значень. Таким чином, з позиції кредиторів, ПрАТ «МХП» зберігає статус ліквідного підприємства.

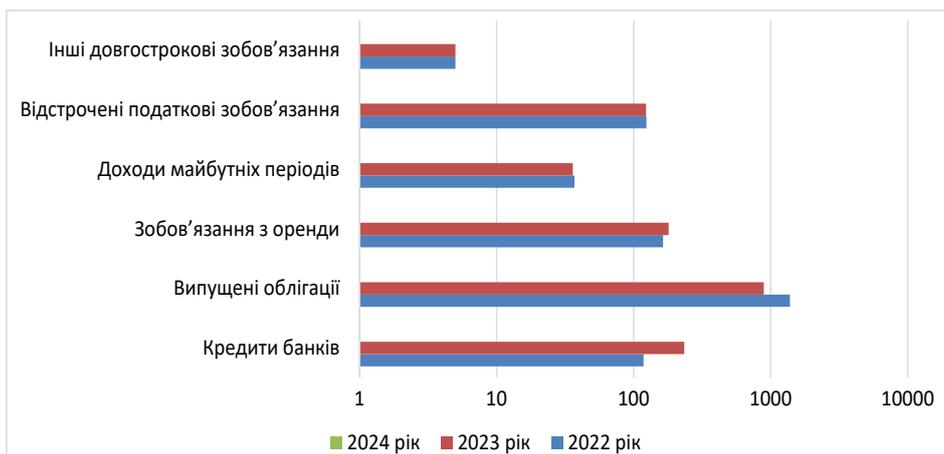

Рисунок 2 – Динаміка структури зобов'язань ПрАТ «МХП» за 2022–2024 рр. (млн дол. США)

Джерело: складено автором на основі [7]

Таблиця 2 – Методологія розрахунку коефіцієнтів ліквідності та фінансової стійкості

Показник	Формула розрахунку	Нормативне значення та позитивна динаміка
Коефіцієнти ліквідності		
Коеф. загальної ліквідності (покриття)	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1,5-2,0 Збільшення в межах нормативу
Коеф. швидкої ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,5-1,0 Збільшення в межах нормативу
Коеф. абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Грошові кошти та їх еквів.}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,2-0,5 Збільшення в межах нормативу
Коефіцієнти фінансової стійкості		
Робочий капітал	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	Додатне значення
Коеф. автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Всього активів}}$	0,4-0,6 Збільшення в межах нормативу
Коеф. фінансового ризику	$\frac{\text{Всього зобов'язань}}{\text{Власний капітал}}$	1 Зменшення
Коеф. маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал} - \text{необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$	0,25-0,9 Збільшення в межах нормативу

Джерело: складено автором на основі [6; 9]

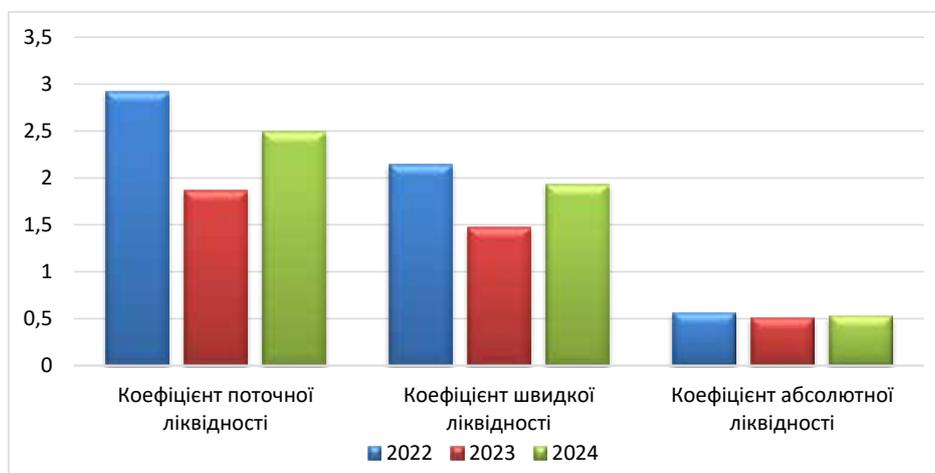

Рисунок 3 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «МХП» за 2022–2024 рр.

Джерело: складено автором на основі [7]

Коефіцієнт поточної ліквідності демонструє найбільш суттєве коливання. Його падіння у 2023 році з 2,92 до 1,87 було спричинене різким зростанням обсягу поточних зобов'язань (з 533 до 850 млн дол. США) через рекласифікацію довгострокових єврооблігацій напередодні їх погашення. Після погашення боргу у 2024 році, показник відновився до 2,50, що є вище рекомендованого мінімуму.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який виключає з розрахунку найменш ліквідну частину оборотних активів (запаси), також демонструє аналогічну динаміку, підтверджуючи, що навіть без урахування запасів компанія здатна покрити свої короткострокові борги.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності є стабільно високим (0,51-0,56), що значно перевищує нормативне значення 0,2. Це свідчить про наявність значного обсягу високоліквідних активів (грошових коштів), які можуть бути негайно використані для погашення зобов'язань. Це узгоджується з політикою компанії щодо підтримання високого рівня ліквідності в умовах воєнного стану [7].

Показники фінансової стійкості демонструють позитивну динаміку, вказуючи на зміцнення фінансової незалежності компанії.

Коефіцієнт автономії зріс з 0,38 у 2022 році до 0,44 у 2024. Хоча значення все ще дещо нижче нормативного 0,5, стійке зростання свідчить про поступове зменшення залежності від позикового капіталу. Це зростання відбулося завдяки значному збільшенню власного капіталу (на 36% за три роки) за рахунок прибуткової діяльності та дооцінки основних засобів.

Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу є дзеркальним відображенням попереднього тренду. Його стабільне зниження з 1,63 до 1,25 підтверджує висновок про покращення структури капіталу та зниження боргового навантаження.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має від'ємне значення протягом усього періоду, що є типовим для капіталомістких галузей, таких як агропромисловий комплекс. Однак його стійке зростання (з -0,56 до -0,40) є позитивною тенденцією, що свідчить про збільшення частки власного капіталу, яка може

бути використана для фінансування оборотних активів.

Робочий капітал ПрАТ «МХП» залишається на стабільно високому рівні (близько 1 млрд дол. США), незважаючи на тимчасове падіння у 2023 році. Його динаміка тісно пов'язана з активним управлінням борговим портфелем. Високий обсяг робочого капіталу свідчить про значний запас міцності та здатність компанії фінансувати поточну діяльність навіть в умовах воєнного стану. Це підтверджується і стабільно високими коефіцієнтами ліквідності, розрахованими раніше [7].

Незважаючи на виклики, пов'язані з війною, ПрАТ «МХП» демонструє високий рівень платоспроможності та поступове зміцнення фінансової стійкості. Тимчасове погіршення показників ліквідності у 2023 році було управлінським рішенням, пов'язаним з підготовкою до погашення облігацій, і не призвело до критичного зниження ліквідності. Загальна тенденція до зниження залежності від позикового капіталу та зростання власного капіталу оцінюється позитивно.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що ПрАТ «МХП» не має проблем із ліквідністю та демонструє фінансову стійкість у короткостроковій перспективі. Водночас існує потенційна загроза втрати фінансової стійкості в майбутньому. З огляду на неможливість достовірного прогнозування тривалості воєнного стану на території України та темпів подальшого економічного відновлення, ризик втрати підприємством довгострокової фінансової стійкості з часом лише посилюється.

Покращення показників фінансової стійкості передбачає збільшення частки власного капіталу, що може бути досягнуто за рахунок одного або декількох факторів: отримання прибутку; залучення фінансової допомоги; проведення переоцінки основних засобів; здійснення додаткової емісії цінних паперів.

Враховуючи, що максимізація прибутку в умовах воєнного стану є як недоцільною з огляду на пріоритети діяльності, так і важкодосяжною через несприятливу зовнішню кон'юнктуру, цей варіант не може розглядатися як реалістичний. Серед запропонованих альтернатив найбільш доцільним видається додаткова

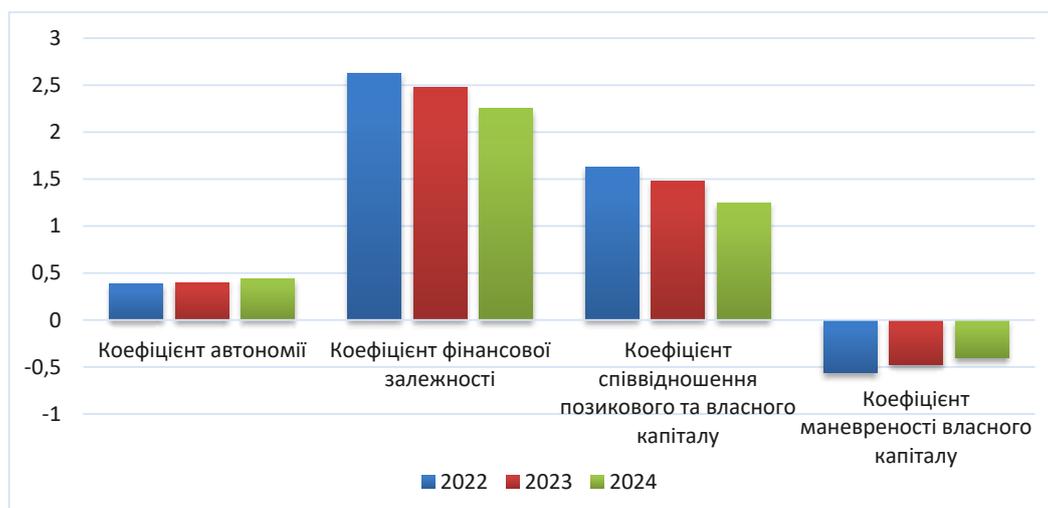

Рисунок 4 – Динаміка коефіцієнтів фінансового стану ПрАТ «МХП» за 2020–2022 рр.

Джерело: складено автором на основі [7]

емісія цінних паперів, оскільки акції підприємства вже обертаються на Лондонській фондовій біржі, а процедура додаткової емісії є швидшою та менш витратною порівняно з первинним розміщенням. Крім того, ПрАТ «МХП» як один із найбільших агрохолдингів України з міжнародною репутацією має сприятливі передумови для успішного залучення капіталу через додаткову емісію, що безпосередньо впливатиме на збільшення статутного капіталу та зміцнення фінансової стійкості.

Висновки. Таким чином, управління фінансовою стійкістю підприємства є одним із ключових напрямів фінансового менеджменту, причому рівень фінансової стійкості перебуває у прямій залежності від стану зовнішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання. Перехід війни російської федерації

проти України у фазу повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року спричинив різке та суттєве підвищення несистемних ризиків. У нових реаліях український бізнес зосереджений насамперед на виживанні, тобто уникненні банкрутства.

Відповідно до зазначених змін трансформувалися й підходи до фінансового менеджменту та, зокрема, управління фінансовою стійкістю підприємств. Український бізнес зіткнувся з необхідністю забезпечення фізичної безпеки власних співробітників, контрагентів та клієнтів. Крім того, воєнні дії та спричинена ними економічна криза суттєво звузили можливості для генерування доходів, що вимагає пошуку альтернативних джерел зміцнення фінансової стійкості, зокрема через інструменти фондового ринку.

Бібліографічний список:

1. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: підручник / Є. Ф. Брігхем; пер. з англ. Київ : Молодь, 1997. 1000 с.
2. Гончарова О. М., Антонюк Б. О. Сутнісний аналіз та оцінка внутрішньої економічної стійкості підприємства. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. 2016. № 2. С. 88–98.
3. Ємельянов О. Ю. Діагностування рівня фінансової стійкості підприємств агропромислового комплексу. *Агросвіт*. 2020. № 21. С. 3–9.
4. Жукевич С. М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5–6(63). С. 206–211.
5. Костенко Ю. О., Короленко О. В., Гузь М. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>
6. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016, 304 с.
7. ПрАТ «МХП»: офіційний веб-сайт. URL: <https://mhp.com.ua/uk/glorytoUkraine>
8. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173–180.
9. Financial management: theory & practice Brigham, Eugene F., 1930- author.; Ehrhardt, Michael C., 1955- author.; Fox, Roland, author. Second edition.; EMEA edition.; 2019, 638 p.

References:

1. Brihkhem E. F. (1997). *Osnovy finansovoho menedzhmentu: pidruchnyk* / Ye. F. Brihkhem; per. z anhl. Kyiv: Molod, 1000 s.
2. Noncharova O. M., Antoniuk B. O. (2016). *Sutnisnyi analiz ta otsinka vnutrishnoi ekonomichnoi stiikosti pidpriemstva. Teoretichni ta prykladni pytannia ekonomiky*. № 2. S. 88–98.
3. Yemelianov O. Yu. (2020). *Diahnostuvannia rivnia finansovoi stiikosti pidpriemstv ahropromyslovoho kompleksu. Ahrosvit*. № 21. S. 3–9.
4. Zhukevych S. M. (2016). *Diahnastyka finansovo-ekonomichnoi stiikosti subiekta hospodariuvannia: kontseptualnyi pidkhid. Innovatsiina ekonomika*. № 5–6(63). S. 206–211.
5. Kostenko Yu. O., Korolenko O. V., Huz M. M. (2022). *Analiz finansovoi stiikosti pidpriemstva v umovakh voiennoho stanu. Ekonomika ta suspilstvo*. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>
6. Luchko M. R., Zhukevych S. M., Farion A. I. (2016). *Finansovyi analiz: navchalnyi posibnyk*. Ternopil: TNEU, 304 s.
7. PrAT "MKhP": ofitsiinyi veb-sait. URL: <https://mhp.com.ua/uk/glorytoUkraine>
8. Yatsukh O. O., Zakharova N. Yu. (2018). *Finansovyi stan pidpriemstva ta metodyka yoho otsinky. Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia : Ekonomika i upravlinnia*. № 3. S. 173–180.
9. Financial management: theory & practice Brigham, Eugene F., 1930- author.; Ehrhardt, Michael C., 1955 - author.; Fox, Roland, author. Second edition.; EMEA edition.; 2019, 638 p.

Стаття надійшла: 19.10.2025

Стаття прийнята: 15.11.2025

Стаття опублікована: 28.11.2025